

unesco-publikaties over internationale communicatie (1970-1980)

jan servaes

Eén van de sectoren waarop de *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO) zich, in het raam van haar mandaat, expliciet toelegt, is de internationale communicatie.

De laatste jaren is deze interesse, mede gestimuleerd door een aantal resoluties en aanbevelingen op UNESCO-vergaderingen, nog in aanzienlijke mate toegenomen.

Een volledige inventaris opstellen van alle tot nu verschenen UNESCO-uitgaven omtrent internationale communicatieproblemen zou meerdere nummers van dit tijdschrift in beslag nemen; daarom tracht ik een voor de geïnteresseerde lezer oriënterende greep te doen in het voorradige materiaal, in de hoop hem zodoende tot verdere zelfwerkzaamheid aan te porren.

Catalogi

Een volledige lijst van alle UNESCO-publikaties wordt sinds 1972 jaarlijks uitgegeven in het Frans, Engels en Spaans. Alle vóór die tijd verschenen werken zijn opgenomen in de *Bibliographie des publications éditées par l'UNESCO ou sous ses auspices, les vingt-cinq premières années: 1946 à 1972* (385 blz.). Deze catalogi zijn rond negen thema's geordend: opvoeding, wetenschappen, sociale wetenschappen, cultuur, informatiemiddelen, documentatie, officiële publikaties, series en periodieken.

Wie zijn blikveld wil beperken tot de massacommunicatie, kan terecht in een sinds 1976 jaarlijks in alfabetische volgorde verschijnende geannoteerde bibliografie van publikaties (boeken, rapporten, documenten, verslagen, tijdschriftartikels e.d.) in diverse talen (vooral Engels, Frans, Spaans en Duits) die op het 'Mass Communication Documentation Centre' in het UNESCO-hoofdkwartier te Parijs consulteerbaar zijn.

Deze catalogi bevatten tevens een handige thematische en auteursindex:

1. *List of documents and publications in the field of mass communication, 1972-1975* (juni 1976);
2. *ibid.*, 1976 (1977);
3. *ibid.*, 1977 (april 1978, 137 blz.);
4. *ibid.*, 1978 (1979, 124 blz.);
5. *ibid.*, 1979 (1980, 187 blz.).

Nog gespecialiseerder zijn die bibliografieën die slechts een deelfacet van de internationale communicatieproblematiek inventariseren. Bijvoorbeeld:

- *An annotated bibliography of United Nations publications and documents relating to UNESCO's activities in the field of space communication, 1947-1974* (1974, 64 blz.);
- *An annotated bibliography of UNESCO-publications and documents dealing with space communication 1953-1977* (oktober 1977, 102 blz.);
- *A new world information and communication order: towards a wider and better balanced flow of information. A bibliography of UNESCO holdings* (december 1979, 73 blz.).

Ook alle in deze bibliografieën geciteerde uitgaven kunnen op de UNESCO-hoofdzetel te Parijs of in regionale filiaal-bibliotheken van UNESCO geraadpleegd worden.

Series

De oudste UNESCO-reeks over communicatie en informatie - *Reports and papers on mass communication* (*Etudes et documents d'information*) - vangt aan in het begin van de vijftiger jaren. Ze bevat bijdragen over uiteenlopende onderwerpen die bovendien kwantitatief en kwalitatief van wisselend niveau zijn. Alle uitgaven verschijnen in het Frans en Engels, een aantal eveneens in het Spaans. Sinds 1970 werden achtereenvolgens uitgebracht:

- *Mass media in society. The need of research* (nr. 59, 1970, 37 blz.);

- *Broadcasting from space* (nr. 60, 1970, 67 blz.);
- Lewis S., *Principles of cultural co-operation* (nr. 61, 1971, 27 blz.);
- Maddison J., *Radio and television in literacy. A survey of the use of the broadcasting media in combating illiteracy among adults* (nr. 62, 1971, 83 blz.);
- *The mass media in a violent world* (nr. 63, 1971);
- Hopkinson P., *The role of film in development* (nr. 64, 1971, 51 blz.);
- Lakshmana Rao Y.V., *The practice of mass communication: some lessons from research* (nr. 65, 1972, 56 blz.);
- *A guide to satellite communication* (nr. 66, 1972);
- *Television for higher technical education of workers. Final report on a pilot project in Poland* (nr. 67, 1973, 73 blz.);
- Conseil International du Cinéma et de la Télévision (CICT), *Cinematographic institutions* (nr. 68, 1973, 102 blz.);
- *Mass media in an African context. Evaluation of a pilot project in Senegal* (nr. 69, 1973, 58 blz.);
- Nordenstreng K. and Varis T., *Television traffic - a one-way street? A survey and analysis of the international flow of television programme material* (nr. 70, 1974, 62 blz.);
- *Anatomy of an International Year. Book year 1972* (nr. 71, 1974, 37 blz.);
- Bamberger R., *Promoting the reading habit* (nr. 72, 1975, 52 blz.);
- *Training for mass communication* (nr. 73, 1975, 47 blz.);
- Sommerlad E., *National Communication systems. Some policy issues and options* (nr. 74, 1975, 37 blz.);
- *Technology and access to communications media* (nr. 75, 1975);
- *Towards realistic communication policies (recent trends and ideas compiled and analysed)* (nr. 76, 1976);
- Contreras E., Larson J., Mayo J. and Spain P., *Cross-cultural broadcasting* (nr. 77, 1976, 49 blz.);

- Chandler R. and Karnik K., *Planning for satellite broadcasting. The Indian instructional television experiment* (nr. 78, 1976);
- Smith D.C., *The economics of book publishing in developing countries* (nr. 79, 1977, 48 blz.);
- *Mass media in education* (nr. 80, 1977, 93 blz.);
- Martelanc T., Splichal S., Pavlic B. a.o., *External radio broadcasting and international understanding. Broadcasting to Yugoslavia* (nr. 81, 1977, 51 blz.);
- Hasan A., *The book in multilingual countries. A survey based on the symposium on the publication of books in the various languages of multilingual countries (Moscow-Alma Alta, 6-10 September 1976)* (nr. 82, 1978, 40 blz.);
- *National communication policy councils* (nr. 83, 1979);
- Ceulemans M. and Fauconnier G., *Mass media: the image, role and social condition of women* (nr. 84, 1979);
- Da Costa A.L., Aboubakr Y., Chopra P. and Reyes Matta F., *News values and principles of cross-cultural communication* (nr. 85, 1979, 58 blz.);
- Jones J.C., *Mass media codes of ethics and councils. A comparative international study on professional standards* (nr. 86, 1980, 80 blz.);
- *Communication in the community* (nr. 87, 1980);
- Anshah P., Fall C., Chindji Kouleu B. and Mwaura P., *Rural journalism in Africa* (nr. 88, 1981, 35 blz.);
- McAnany E. and Oliveira J.B., *The SA-CI/EXTERN project in Brazil: an analytical case study* (nr. 89, 1980, 46 blz.);
- Berrigan F.J., *Community communications: the role of community media in development* (nr. 90, 1981, 50 blz.).

Een andere vrij interessante reeks, die zowel in het Engels als Frans verschijnt, heet *Studies and documents on cultural policies/Politiques culturelles: études et documents*. Hierin wordt de structuur en werking van een nationaal cultureel beleid in een bepaald land belicht vanuit historisch en maatschappelijk perspectief. Zodoende heeft men niet alleen oog voor de massamedia in enge zin, maar wordt tevens uitvoerig stilgestaan bij meer traditionele vormen van communicatie (musea, traditionele communicatie, opvoeding, kunst e.d.). In deze serie verschenen reeds *The cultural policy of ...* de VSA, Japan, Frank-

rijk, Tunesië, Engeland, de USSR, Tsjechoslowakije, Italië, Joegoslavië, Bulgarije, India, Cuba, Egypte, Finland, Sri Lanka, Nigeria, Iran, Polen, Nieuw-Zeeland, Israel, Senegal, DBR, Indonesië, Filippijnen, Liberia, Hongarije, Tanzania, Afghanistan, Roemenië, Kenya, DDR, Kameroen, Togo, Zaïre, Ghana, Korea, Canada, Costa Rica, Guyana, Panama en Guinea.

Een derde reeks - *Communication policies/Les politiques de la communication* - sluit nauw bij de voorgaande aan. Deze serie, met uitgaven in het Engels, het Frans en het Spaans, richt zich meer specifiek op het communicatiebeleid in diverse landen. Bovendien een status questionis van het aanwezige communicatiepotentieel, wordt ingegaan op de communicatiepolitiek op korte en lange termijn.

Zijn reeds gepubliceerd: *Communication policy in ...* Ierland, Zweden, Hongarije, Joegoslavië, West-Duitsland, Brazilië, Peru, Columbië, Costa Rica, Japan, India en Sri Lanka.

In 1976 werd een nieuwe serie gelanceerd: *Monographs on communication technology and utilization*. Deze heeft tot doel vooral voor ontwikkelingslanden relevante technische informatie omtrent communicatietechnologische ontwikkelingen te behandelen.

Tot nu toe zijn er vijf deeltjes verschenen:

- Gunther J.F., *Super-8: the modest medium* (nr. 1, 1976, 92 blz.);
- Halas J., *Film animation: a simplified approach* (nr. 2, 1976, 93 blz.);
- Banerjee S., *Audio cassettes: the user medium* (nr. 3, 1977, 53 blz.);
- Atienza L.J., *VTR workshop: small format video* (nr. 4, 1977, 114 blz.);
- Dikshit K.A., Boden I., Donkor C., Bonzon S., Alarcon H.B., Kostal J. and Powell G., *Rural radio: programme formats*, (nr. 5, 1979, 94 blz.).

Twee andere reeksen zijn van nog recentere datum: *Documents on communication and society*, die enkel in het Engels verschijnt, en *Documents on the new communication order/ Documents sur le nouvel ordre de la communication*, waarvan sommige bijdragen eveneens in het Frans uitgegeven worden. De eerste serie telt reeds zeven deeltjes:

- *Historical development of media systems: Japan* (nr. 1);
- *Historical development of media sys-*

tems: German Democratic Republic (nr. 2);

- *Communication indicators: communication indicators and indicators of socio-economic development* (nr. 3);
- *Communication indicators: 100 years of mass communication in Germany* (nr. 4);
- Tehranian M., *Socio-economic and communication indicators in development planning: a case study of Iran* (nr. 5, 126 blz.);
- O'Sullivan-Ryan J. and Kaplun M., *Communication methods to promote grass-roots participation. A summary of research findings from Latin America, and an annotated bibliography* (nr. 6, 155 blz.);
- Rachtly G. and Sabat K., *Importation of films for cinema and television in Egypt* (nr. 7, 78 blz.).

De tweede serie bracht reeds vier deeltjes op de markt:

- *Impact of modern communication technology: Australia* (nr. 1);
- *Impact of modern communication technology: Indonesia* (nr. 2, 72 blz.);
- Harris P., Malczek H. and Ozkok E., *Flow of news in the Gulf* (nr. 3, 69 blz.);
- *Protection of journalists* (nr. 4, 133 blz.).

Verder wordt ook in andere reeksen regelmatig (zijdelings) aandacht besteed aan de communicatieproblematiek, met name in *Statistical reports and studies/Rapports et études statistiques; Documentation, bibliothèques et archives: études et recherches; Reports and Studies on educational policy and planning/ Etudes et documents d'éducation; en Musées et monuments*.

Rapporten en verslagen

Een andere rubriek behelst de niet aflatende stroom verslagen van conferenties, meetings, seminars, workshops enz., of de bij dergelijke gelegenheden naar voor gebrachte papers en rapporten. De meeste van deze publikaties zijn vrij gespecialiseerd en enkel voor intern gebruik beschikbaar.

Ik noem slechts enkele uitgaven ter illustratie:

- Martelanc T., *Social and cultural impact of satellite-based television* (1974, 21 blz.);
- *The role and training of communication planners* (1974, 34 blz.);
- *Media workshop for journalists and*

- *broadcasters on women and communication media* (1975, 9 blz.);
- *Report of the seminar on regional co-operation for education and development in Africa using space communication* (Addis Abeba, 1976);
- *Intergovernmental conference on communication policies in Latin America and the Caribbean. Final Report* (San José, juli 1976, 45 blz.);
- *A teleconference experiment: Paris - Nairobi* (1977, 71 blz.);
- *International commission for the study of communication problems, Interim report on communication problems in modern society*, (september 1978, 79 blz.);
- *Intergovernmental conference on communication policies in Asia and Oceania. Final Report* (Kuala Lumpur, februari 1979, 56 blz.);
- *Reporting of international news and roles of the gate-keepers* (1980, 18 blz.);
- *Intergovernmental conference on communication policies in Afrika. Final Report* (Yaoundé, juli 1980, 81 blz.).

- M'Bow A-M, *Building the future. UNESCO and the solidarity of nations* (1981, 258 blz.).

Vervolgens ruimen diverse, door UNESCO uitgegeven, tijdschriften regelmatig plaats in voor themata uit de wereld van communicatie en informatie. Zo bijvoorbeeld *Copyright Bulletin/Bulletin du droit d'auteur*, *Cultures, Museum*, *UNESCO Chronicle/Chronique de l'UNESCO*, *UNESCO Courier/Le courrier de l'UNESCO*.

Tot slot kunnen de in boekvorm uitgegeven werken aangehaald.

Enkele van de bekendste zijn:

- *UNESCO statistical yearbook/Annuaire statistique de l'UNESCO* (jaarlijks);
- Wariewics I., *Broadcasting for adult education. A guidebook to world-wide experience* (1972);

- Baker R. et Escarpit R., *La faim de lire* (1973, 269 blz.);
- *World communications. A 200 country-survey of press, radio, television and film* (1975, 533 blz.);
- Van Impe A., *The theatre and authority/Le théâtre et le pouvoir* (1977);
- MacBride S. (ed.), *Many voices, one world. Communication and society. Today and tomorrow. Towards a new, more just and more efficient world information and communication order/Voix multiples, un seul monde* (1980, 312 blz.).

UNESCO-publikaties zijn verkrijgbaar bij het Department of mass communication, Place de Fontenoy 7, 75700 Paris. In Nederland kan men eveneens terecht bij Martinus Nijhoff, Lange Voorhout 9, Den Haag, of Keesing, Ruysdaelstraat 71-75, 1007 Amsterdam; in België bij Jean De Lannoy, Koningsstraat 202, te 1060 Brussel.

Officiële standpunten, tijdschriften en boeken

In deze laatste rubriek heb ik alle publikaties gegroepeerd die voor een ruim publiek bestemd en consulteerbaar zijn.

Vooreerst de door de tweejaarlijkse Algemene Vergadering aangenomen resoluties, aanbevelingen en declaraties, of de op dergelijke conferenties gehouden toespraken. Bijvoorbeeld:

- *Declaration of guiding principles on the use of satellite broadcasting for the free flow of information, the spread of education and greater cultural exchange* (1972);
- *Declaration on fundamental principles governing the use of the mass media in strengthening peace and international understanding and in combating war propaganda, racism and Apartheid (proposed)* (1976);
- *Declaration on fundamental principles concerning the contribution of the mass media to strengthening peace and international understanding, to the promotion of human rights and to countering racialism, apartheid and incitement to war* (1978);
- *Recommendation on the international programme for the development of communication* (1980);

(advertentie)

In de Subfaculteit der Algemene Politieke en Sociale Wetenschappen vacceert per 1 september 1982 de

onderwijsopdracht geschiedenis van pers, propaganda en openbare mening

De houder van de onderwijsopdracht zal voor 2/10 van de werktijd worden aangesteld bij de vakgroep Massacommunicatie en mede worden benoemd in de Faculteit der Letteren.

De onderwijsopdracht houdt in het verzorgen van onderwijs ten behoeve van:

- doctoraal studenten uit de Faculteit der Letteren, die geschiedenis van pers, propaganda en openbare mening als hoofdvak in een vrije studierichting van deze Faculteit volgen
- studenten uit de Faculteit der Sociale Wetenschappen en de Faculteit der Letteren, die het vak als bijvak of als onderdeel van een hoofd- of bijvak volgen.

Voor de vervulling van deze vacature gaat de voorkeur uit naar een *gepromoveerd historicus* met didactische kwaliteiten en ervaring met het hoger onderwijs, die gepubliceerd heeft op één of meer gebieden van de onderwijsopdracht.

Uw sollicitatie, vergezeld van curriculum vitae, lijst van publikaties en referenties, kunt u onder vacaturenummer 5215 - *binnen 3 weken* - richten aan prof. dr. D. McQuail, p/a vakgroep Massacommunicatie, Oude Hoogstraat 24, 1012 CE Amsterdam, bij wie u ook nadere inlichtingen kunt inwinnen. Tel. 020 - 525 3986.

Universiteit van Amsterdam

